

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Občanská participace na správě a rozvoji obce

Vypracoval: Daniel Šlajs

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Daniel ŠLAJS**
Osobní číslo: **R15B0123P**
Studijní program: **B6804 Právní specializace**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Název tématu: **Občanská participace na správě a rozvoji obce**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vymezení základních pojmů
3. Občanská participace na správě a rozvoji obce (volby, místní referenda, petice, další možnosti zapojení občanů)
4. Město Blovice
5. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: **cca 40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**

Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2017**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2018**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 25. července 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Občanská participace na správě a rozvoji obce“ zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro tuto práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 20. 3. 2018.

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za spolupráci a podnětné návrhy při konzultacích k této bakalářské práci. Poděkování patří také tajemníkovi obce Blovice Václavu Kybicovi za jeho vstřícný postoj a ochotu při zajišťování podkladů pro mou bakalářskou práci.

Obsah

1. Úvod	1
2. Vymezení základních pojmů	2
2.1. Občan	2
2.2. Obec	2
2.3. Orgány obce	3
2.4. Samostatná působnost (samospráva)	5
2.5. Přenesená působnost	6
2.6. Participace	6
2.7. Rozvoj obce	7
2.8. Veřejná správa	7
3. Občanská participace na správě a rozvoji obce	8
3.1. Volby	8
3.1.1. Volby do zastupitelstev obcí	9
3.1.2. Volby do zastupitelstev krajů	10
3.1.3. Další volby	11
3.2. Referendum	11
3.2.1. Místní referendum	12
3.2.2. Krajské referendum	13
3.3. Petice	14
3.4. Další možnosti zapojení občanů	14
3.4.1. Právo na informace, svobodu projevu a shromažďovací právo	15
3.4.2. Práva vyplývající ze zákona o obcích	16
Právo podávat orgánům obce připomínky, návrhy a stížnosti	16
Právo vyjadřovat se na zastupitelstvu obce	16
Právo na projednání určité věci orgánem obce	17
Právo vyjadřovat se k rozpočtu obce	17
Právo nahlížet do dokumentů obce	17
3.4.3. Členství občanů v komisích a výborech orgánů obce	18
3.4.4. Účast ve správním řízení	18
3.4.5. Aarhuská úmluva, EIA	19
3.4.6. Zájmové organizace a spolky v obci	20
4. Město Blovice	21
Základní údaje	21

4.1. Volby	22
4.1.1. Volby do zastupitelstva města	22
4.1.2. Volby do zastupitelstva kraje	24
4.1.3. Další volby	25
4.2. Referendum	26
4.3. Petice	26
4.4. Další možnosti zapojení občanů	27
4.4.1. Právo na informace	27
4.4.2. Práva vyplývající ze zákona o obcích	28
Právo podávat orgánům obce připomínky, návrhy a stížnosti	28
Právo vyjadřovat se na zastupitelstvu obce	29
Právo na projednání určité věci orgánem obce	29
Právo vyjadřovat se k rozpočtu obce	29
Právo nahlížet do dokumentů obce	30
4.4.3. Členství občanů v komisích a výborech orgánů obce	30
4.4.4. Zájmové organizace a spolky v obci	31
4.5. Specifické formy participace na rozvoji a správě obce	33
4.5.1. Spolupráce mezi obcemi	33
4.5.2. Participace prostřednictvím médií a internetu	36
5. Závěr	38
6. Resumé	40
7. Seznam použité literatury	41
8. Seznam použitých pramenů	43

1. Úvod

Téma této bakalářské práce je občanská participace na správě a rozvoji obce. Tato participace je nedílnou součástí každodenního života každého z nás. Systém, který tuto participaci umožňuje, vychází z Ústavy, která nabyla účinnosti 1. 1. 1993.

Tento významný zákon, který zakládá v České republice právní stát ve svém pravém smyslu slova (po roce 1989), vkládá moc do rukou občanů, jakožto voličů či strůjců zástupců společnosti, kteří o nás dále rozhodují a jednají za nás a naše myšlenky, v takovém složení, které jsme si zvolili. Stejný zákon také stanovuje rozdělení naší republiky do několika stupňů správy tzv. územní samosprávy. Jako základní územní samosprávný celek České republiky Ústava České republiky považuje obec. Dále se jedná o kraje, které jsou řazeny jako vyšší samosprávné celky.¹

Cílem práce je přiblížit možnosti občanské participace na obecní úrovni. Jedná se především o nástroje přímé participace, tedy o volby do zastupitelstev měst a obcí, možnosti podávání petic, vyhlašování referend a nástroje nepřímé participace jakožto právo vyjadřovat se na zastupitelstvech obcí, nahlížení do dokumentů obcí, právo na informace nebo účast ve správním řízení. Nejen s těmito možnostmi seznámí tato práce.

Dále se bude zabývat konkrétní obcí, v tomto případě městem Blovice, ve které přiblíží využívání zmíněných nástrojů občanské participace z pohledu reálného života v obci. Nastíní také frekvenci využívání těchto nástrojů v uplynulém období.

¹ Ústavní zákon č. 1/1993: čl. 2, 99-100

2. Vymezení základních pojmů

Abychom se mohli zabývat samotným tématem, musíme předem vymezit některé pojmy, které jsou nezbytné pro správné pochopení probíraného tématu v bakalářské práci. Mezi tyto pojmy můžeme zařadit občana, obec, orgány obce, samostatnou a přenesenou působnost, participaci, rozvoj obce a veřejnou správu.

2.1. Občan

Charakteristika občana je poměrně komplikovaná, protože se na ni můžeme dívat z různých pohledů a směrů. Například Derek Heater o občanovi hovoří jako o osobě, která má dovednosti a dokáže se orientovat ve veřejném životě na základě znalostí a s vědomím o morálních kvalitách a veřejných záležitostech.²

Pro naše účely je ale důležitá charakteristika občana podle zákona o obcích (128/2000 Sb.), který upravuje postavení občana v obci. A to tak, že se jedná o fyzickou osobu, která je přihlášená v dané obci k trvalému pobytu a zároveň je státním občanem České republiky.³

Občanem obce se stáváme narozením⁴, ale i přesto (do jisté míry) se nemůžeme plně věnovat participaci na správě a rozvoji obce. Tuto činnost plně vykonáváme až po dovršení 18 let věku. Pokud občan splní tuto podmínku, dostává podle zákona o obcích právo volit a být volen do zastupitelstva obce, hlasovat v místním referendu, vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva a mimo jiné podávat návrhy, připomínky a podněty orgánům obce.⁵

2.2. Obec

Členění České republiky na obce a kraje vychází z Ústavy, která dělí Českou republiku právě na tyto samosprávné celky. Toto členění je zakotveno v článku 99.⁶ Jelikož Ústava o tomto členění hovoří pouze obecně, musíme hledat v příslušném zákoně. V tomto případě obce vymezuje zákon číslo 128/2000 Sb., o obcích, a to jako základní územní

² Heater 2004: s. 336

³ Zákon o obcích 128/2000: § 16

⁴ Státní občanství získáváme narozením, mezi další možnosti jak lze získat státní občanství patří osvojení, prohlášení a udělení státního občanství (Zákon o státním občanství České republiky 186/2013: §3).

⁵ Zákon o obcích 128/2000: § 16

⁶ Ústavní zákon č. 1/1993: čl. 99

samosprávný celek tvořící společenství občanů, které má hranici území obce a současně tvoří územní celek.⁷

Toto členění slouží pro tzv. decentralizaci státní a veřejné správy, díky němuž je přenášena rozhodovací a správní činnost na nižší úrovně než je stát. Díky tomu má jít správa státu blíže k občanům, tedy tak, aby rozhodnutí byla vykonávána co nejbližší k místu realizace.⁸

Zákon o obcích také specifikuje, že obec je veřejnoprávní korporací (neboli právnickou osobou), která vystupuje svým jménem, vlastní majetek a nese odpovědnost z právních vztahů, ve kterých vystupuje. Cílem obce by měla být péče o potřeby svých občanů, ochrana veřejného zájmu a všestranný rozvoj území tvořící obec.⁹

Pokud se podíváme na označení obcí, jedná se pouze o terminologickou hříčku slov. Zákon o obcích sice zná obce, městyse, města a statutární města, ale tato označení jsou pouze symbolická. Stanislav Balík uvádí, že „[...] termínem "obec" [lze] označit souhrnně [...] všechny municipality od nejmenších po Prahu, tak [i] jen ta sídla, která nemají postavení městyse, města či statutárního města, neboli vesnice [...]“¹⁰

2.3. Orgány obce

Orgánům obce se věnuje opět zákon o obcích, a to v hlavě IV (od § 67 až do § 111), který rozlišuje čtyři základní orgány. Jedná se o zastupitelstvo obce, radu obce, starostu a obecní úřad. Jak již bylo výše zmíněno, označení obec či město je spíše symbolické, tak také zde platí možnost „libovolné“ kombinace označení. To znamená, že se můžeme setkat jak se zastupitelstvem obce, tak se zastupitelstvem městyse nebo města. Obdobně se chováme i u ostatních orgánů obce.¹¹ Mimo těchto čtyř základních orgánů obce se můžeme setkat i se zvláštními orgány obce¹². Tyto orgány zřizuje starosta obce pro výkon přenesené působnosti.¹³

⁷ Zákon o obcích 128/2000: § 1

⁸ Kadečka - Riegel 2009: s. 3

⁹ Zákon o obcích 128/2000: § 2

¹⁰ Balík 2009: s. 20

¹¹ Zákon o obcích 128/2000: § 5, § 67-111

¹² Zvláštními orgány obce může být např. komise k projednávání přestupků, komisi pro sociálně-právní ochranu dětí, rada pro udržitelný rozvoj území nebo povodňová komise obce (Břeň, Jan 2012a, b).

¹³ Zákon o obcích 128/2000: § 106

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce, jako nejvyšší a nejdůležitější orgán obce, je jediným orgánem obce, který je zakotven v Ústavě. Ta také dává zastupitelstvu obce pravomoc rozhodovat ve věcech samosprávy a pravomoc vydávat obecně závazné vyhlášky, které místně přísluší obci.¹⁴

Zastupitelstvo obce je dále konkretizováno v zákoně o obcích. Počet členů zastupitelstva je stanoven před volbami, a to v rozmezí od 5 do 55 členů (v závislosti na velikosti konkrétní obce). Za výkon funkce zastupitele mohou občané dostávat peněžitou odměnu, kterou stanoví zvláštní předpis.¹⁵

Činnost a rozhodování zastupitelstva obce je pouze v oblasti jeho samostatné působnosti. Zastupitelstvo obce tedy mimo jiné rozhoduje o rozvoji obce, rozpočtu, příspěvkových organizacích, vydání obecně závazné vyhlášky, vyhlášení místního referenda, zřízení výborů zastupitelstva nebo o spolupráci s dalšími obcemi. K přijetí jakéhokoli rozhodnutí je potřeba nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Činnost zastupitelstva může kontrolovat veřejnost, protože zastupitelstvo obce je přístupné veřejnosti.¹⁶

Rada obce

Rada obce je tvořena starostou, místostarostou a dalšími členy z řad zastupitelstva obce, kterému je přímo odpovědná. Počet členů musí být lichý a to v počtu od 5 do 11 členů. Rada obce také rozhoduje v oblasti samostatné působnosti, v přenesené působnosti může rozhodnout jen pokud stanoví zákon. Činnost rady obce je neveřejná.¹⁷

Činnosti rady obce, mimo jiné, jsou vydávat nařízení, odvolávat a jmenovat vedoucí odboru (na návrh tajemníka), stanovit počet zaměstnanců obecního úřadu nebo stanovovat pravidla pro přijímání petic. Pro přijetí jakéhokoli rozhodnutí je potřeba nadpoloviční většiny všech členů rady obce. Pokud v obci není zvolena rada obce, vykonává její pravomoce starosta.¹⁸

¹⁴ Ústavní zákon č. 1/1993: čl. 101, 104

¹⁵ Zákon o obcích 128/2000: § 67-79

¹⁶ Zákon o obcích 128/2000: § 80-98

¹⁷ Zákon o obcích 128/2000: § 99-102

¹⁸ Zákon o obcích 128/2000: § 99-102

Starosta

Starosta je zvolen zastupitelstvem obce z řad svých členů. Starosta vykonává činnosti v oblasti samostatné působnosti obce, kde není tajemník úřadu, vykonává činnost i v přenesené působnosti. Starosta zejména zastupuje obec navenek, zpravidla svolává a řídí zastupitelstvo a radu obce, plní roli zaměstnavatele (uzavírá a ukončuje pracovní poměry zaměstnancům obce), odpovídá za informování veřejnosti nebo podepisuje právní předpisy obce. Pokud není starosta přítomen, je zastupován místostarostou.¹⁹

Obecní úřad

Zaštitujícím orgánem je obecní úřad, který je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem a zaměstnanci obce. Odbory obecního úřadu zřizuje rada obce. Obecní úřad působí jak v samostatné, tak i přenesené působnosti. V oblasti samostatné působnosti plní úkoly uložené zastupitelstvem a radou obce a rozhoduje v případech stanovených zákonem. Písemnosti vydané v samostatné působnosti jsou označeny v záhlaví slovem „obec“, písemnosti v přenesené působnosti slovy „obecní úřad“.²⁰

Tajemník obecního úřadu je povinně zřizován v obcích s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem, zbylé obce mohou funkci tajemníka dobrovolně zřídit. Je odpovědný za plnění úkolů v oblasti samostatné i přenesené působnosti starostovi. Tajemník obecního úřadu má hlas poradní na zasedání zastupitelstva a rady obce.²¹

2.4. Samostatná působnost (samospráva)

„[...] [V]ymezení samostatné působnosti obce, která je obecně charakterizována v § 7 odst. 1, a to jako samostatná správa vlastních záležitostí obce, kdy „samostatnost“ znamená větší míru volnosti při rozhodování ve srovnání s přenesenou působností[.] [...] Do samostatné působnosti patří [...] obecně takové záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, to však jen za podmínky, že nejsou zákonem svěřeny krajům [...] nebo nejde o přenesenou působnost orgánů obce [...] nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy“²². Některé činnosti samostatné

¹⁹ Zákon o obcích 128/2000: § 103-108

²⁰ Zákon o obcích 128/2000: § 109, 111

²¹ Zákon o obcích 128/2000: § 110

²² Verdal 2008: s. 188

působnosti obce vymezuje zákon o obcích v § 84, § 85 a § 102, tedy v paragrafech, které určují pravomoci zastupitelstvu a radě obce.

Samostatná působnost obce je důležitá pro řešení místních problémů. V této působnosti se obce mohou zabývat například otázkami sociální péče, kultury, školství, zdravotnictví, mohou zajišťovat pořádek a vytvářet podmínky pro rozvoj obce. Při rozhodování o těchto záležitostech je obec vázána příslušnými zákony.²³

2.5. Přenesená působnost

V České republice funguje tzv. smíšená veřejná správa, tento model samosprávy spočívá, v tom že orgány územní samosprávy v rámci přenesené působnosti plní některé úkoly státní správy. To znamená, že samosprávné orgány jednají jako orgány státní správy řízené nadřízenými státními orgány. V tomto případě stát využívá již funkční místní samosprávy pro realizaci úkonů státní správy.²⁴ Pro tuto činnost jsou určeny obce s pověřeným úřadem nebo obce s rozšířenou působností. Přenesenou působnost tak většinou vykonává obecní úřad.²⁵

2.6. Participace

Obce jsou přirozenou a první veřejnou jednotkou státu, se kterou se setkává člověk a s níž přichází do styku. Velmi pravděpodobně by obce existovali i bez ústavní a zákonné garance. Z tohoto hlediska tak proces participace osob začíná právě na místní úrovni.²⁶

Participace občanů vychází především z Ústavy České republiky a z Listiny základních práv a svobod. Do jisté míry ji můžeme rozdělit na přímou a nepřímou participaci. Mezi přímou participaci můžeme zařadit právo být volen, být členem politické strany, právo svobody projevu, právo na informace, právo podávat petice, právo shromažďovat a sdružovat se. Mezi nepřímou můžeme zařadit především právo volit a právo být informován.²⁷

Mezi další možnosti participace můžeme zařadit účast v občanských sdruženích, sportovních mužstvech a jiných místních organizacích působících v obci, protože i tyto

²³ Jirásková 1999: s. 208

²⁴ Balík 2009: s. 13

²⁵ Zákon o obcích 128/2000: § 61

²⁶ Riegel 2012: s. 129

²⁷ Ústavní zákon č. 2/1993: článek 17-23

organizace spolu dotváří a ovlivňují obecní život. Další posilování participace občanů můžeme vidět v nových formách participace. Mezi tyto formy můžeme zahrnout například internet.²⁸

2.7. Rozvoj obce

„Rozvoj obce je dlouhodobý proces vyváženého a udržitelného zlepšování situace sídla a jeho okolí. Je podmíněn koncepčním a promyšleným přístupem. [...] Rozvojové směřování obce a její rozvojové možnosti jsou významnou měrou ovlivněny velikostí obce a z ní vyplývajícími funkcemi.“²⁹ Při plánování rozvoje obce je důležité zapojení občanů, kteří by měli diskutovat o svých zájmech, a také proto, aby obec získala nezbytně potřebnou zpětnou vazbu.³⁰

2.8. Veřejná správa

Veřejnou správu můžeme chápat jako správu veřejných věcí ve veřejném zájmu. Činnost veřejné správy je podobná soukromé správě³¹, protože i ona má za cíl dosáhnout stanovených cílů. Zásadním rozdílem veřejné správy (na rozdíl od soukromé správy) je to, že subjektům veřejné správy jsou povinnosti uloženy právem a veřejnomocenským charakterem, neboli veřejnou mocí.³²

Veřejná správa v materiálním smyslu je chápána jako správní činnosti související s vládnutím na ústřední a místní úrovni. Ve formálním smyslu může být také chápána jako organizace, v tomto případě tedy jako soustava subjektů a vykonavatelů veřejné správy.³³ „Veřejná správa jako organizace je tedy vnímána jako soubor institucí v rámci systému a struktury organizačního uspořádání veřejné správy. Jde přitom o organizaci, která je obvykle charakterizována typově jako institucionální (organizace jako trvale vytvořený řád orgánů správy) a druhově jako formální (organizace s pevnou strukturou a danými pravidly chování).“³⁴

²⁸ Čermák - Vobecká 2011: s. 52

²⁹ Binek 2010: s. 8

³⁰ Binek 2010: s. 31

³¹ V soukromé správě jde o dosažení stanovených cílů v soukromém zájmu a soukromých záležitostech (Kadečka - Riegel 2009: s. 3).

³² Kadečka - Riegel 2009: s. 3

³³ Pomahač 2013: s. 55

³⁴ Kadečka - Riegel 2009: s. 3

3. Občanská participace na správě a rozvoji obce

Občanská participace na správě a rozvoji obce je nedílnou a důležitou součástí zapojení občanů v oblasti obecní správy. Toto zapojení občanů je garantováno Českým právním řádem a Listinou základních práv a svobod. Samotná Listina garantuje politická práva, která se nachází v hlavě II. a garantuje především právo na informace, petiční právo, právo shromažďovat se a právo volit.³⁵ Spolu s Listinou můžeme ještě uvést Ústavní zákon, který občanskou participaci přímo nespécifikuje, ale pamatuje na to, že zdrojem veškeré státní moci je lid.³⁶

Mimo výše uvedené garance participace o síle ústavního zákona existují také možnosti participace, které nejsou plně svázány těmito zákony. Mimo voleb do jednotlivých úrovní správ, můžeme také hovořit o participačních metodách vyplývajících ze zákona o obcích, nebo o referendu, nebo zapojení občanů přímo do rozhodovacího procesu, díky čemuž se mohou občané významně podílet na rozvoji obce.

3.1. Volby

V České republice se konají volby do pěti základních úrovní správy. Jedná se o volby do zastupitelstev obcí, volby do zastupitelstev krajů, volby do poslanecké sněmovny a senátu (Parlamentu České republiky), volba prezidenta republiky a volby do Evropského parlamentu. Každá z voleb má určitou váhu při občanské participaci na správě a rozvoji obce. Tato kapitola přiblíží jednotlivé volby zejména podle jejich váhy.

Největší váhu můžeme přisuzovat volbám do zastupitelstva obce a kraje. Vzhledem k tomu, že řada úkolů územní samosprávy spadá do společného zájmu obce i kraje, tak vzájemná komunikace a koordinace těchto dvou úrovní je důležitá.³⁷ Proto tedy v důsledku voleb a občanské participace zpravidla dochází k jednotvárným (případně stejnobarevným) vládám na území obcí a jednotlivých krajů.

Volby obecně jsou zakotveny v Ústavě České republiky. Ústava dává předpoklad pro udržení demokratických principů v České republice, díky čemuž můžeme zaručit určitou participaci občanů na rozhodovacím procesu na jednotlivých úrovních rozhodování. Samotné

³⁵ Ústavní zákon č. 2/1993: oddíl druhý

³⁶ Ústavní zákon č. 1/1993: čl. 1

³⁷ Průcha 2007: s. 181

předpoklady demokracie a demokratického procesu můžeme spatřovat právě v účinné participaci, volební rovnosti, zapojení všech dospělých, poučném porozumění a v uplatňování kontroly nad nastolováním témat k projednávání. Všechna tato kritéria by měla být splněna proto, aby si všichni členové byly naprosto rovni.³⁸

3.1.1. Volby do zastupitelstev obcí

Základní participační a nejdůležitější metodou a volbou, která existuje na obecní úrovni jsou, volby do zastupitelstev obcí. Tyto volby upravuje samostatný zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Tento zákon stanovuje funkční období zastupitelstev na čtyři roky. Zastupitelstvo obce je voleno na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Stejně jako ostatní volby, jsou volby do zastupitelstev obcí konané ve dvou dnech, a to vždy v pátek od 14:00 do 22:00 a v sobotu od 8:00 do 14:00.³⁹

Zákon také vymezuje aktivní a pasivní volební právo, tedy právo volit a být volen, které je zaručeno Listinou základních práv a svobod. Právo volit do zastupitelstva obce má každý občan České republiky, který v den voleb dosáhl věku 18 let a současně je v dané obci přihlášen k trvalému pobytu. Dále mají možnost volit občané jiného státu, kterým přiznává právo volit mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána⁴⁰. Zákon také zná překážky volebního práva, mezi které zejména patří zbavení způsobilosti k výkonu volebního práva, výkon trestu odnětí svobody nebo výkon vojenské služby.⁴¹

Právu být volen se věnuje § 5, který definuje toto právo jako výsledek, tedy ukládá podmínky kdo může být člen zastupitelstva obce. Členem zastupitelstva obce se tedy může stát každý volič, u kterého nejsou překážky ve výkonu volebního práva⁴², v tomto případě tedy nesmí být ve výkonu trestu odnětí svobody nebo zbavený způsobilosti k právním úkonům. Dále člen zastupitelstva obce nesmí být zaměstnancem příslušné obce, nebo nesmí vykonávat státní službu podle služebního zákona.⁴³

³⁸ Dahl 2001: s. 39, 40

³⁹ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí 491/2001: § 1-3

⁴⁰ Tato úmluva musí být řádně vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv.

⁴¹ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí 491/2001: § 4

⁴² Podle § 4 odst. 2 písmene a) a b), zákona o volbách do zastupitelstev obcí (491/2001 Sb.)

⁴³ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí 491/2001: § 5

Zákon se také zabývá volebními orgány, kandidátními listinami, hlasováním, systémem zjišťování výsledků a mimo jiné vznikem a zánikem mandátu⁴⁴, což jsou témata jistě zajímavá, ale pro účel této práce nejsou plně relevantní.

Z výše uvedených pojmů je zajímavý pouze jeden, a to kandidátní listiny. Zajímavý není z pohledu zákona o volbách do zastupitelstev obcí⁴⁵, ale z pohledu občanské participace a současně při případném výkonu aktivního volebního práva. Jedná se o případy, ve kterých se občan, který může a chce vykonávat aktivní volební právo, musí přiklonit k určitému politickému směru, který je mu nejbližší, nebo bude kandidovat za určitý politický směr jako nezávislý kandidát, nebo vytvoří pro dané volby svou kandidátní listinu jako nový směr správy a rozvoje obce.

3.1.2. Volby do zastupitelstev krajů

Jako druhý stupeň participačních voleb můžeme uvést volby do zastupitelstev krajů. Volby do zastupitelstev krajů podléhají zákonu č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Stejně jako u zastupitelstva obce, tak také zastupitelstvo kraje má čtyřleté funkční období. Volby také probíhají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, a to v pátek od 14:00 do 22:00 a v sobotu od 8:00 do 14:00.⁴⁶

Ve volbách do zastupitelstev krajů mohou občané také uplatňovat své aktivní a pasivní volební právo. Právo volit do zastupitelstva kraje náleží občanům České republiky, kteří dosáhli věku 18 let nejpozději v den voleb a zároveň jsou občany obce, která náleží do územního obvodu kraje. Překážky ve výkonu volebního práva jsou stejné. Občan nesmí být ve výkonu trestu odnětí svobody nebo zbaven svéprávnosti k výkonu volebního práva nebo ve výkonu vojenské služby.⁴⁷

Právo být volen má každý občan, který může volit v daném kraji, pokud není v trestu odnětí svobody nebo není zbaven svéprávnosti k výkonu volebního práva. Dále se členem zastupitelstva kraje nesmí stát občan, který vykonává funkci v orgánech státní správy

⁴⁴ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí 491/2001

⁴⁵ Zákon o volbách do zastupitelstev obcí pohlíží na kandidátní listiny z technické stránky, a to zejména z obsahové stránky, ukládá lhůty pro odevzdání kandidátních listin, přibližuje registraci kandidátních listin a podobně.

⁴⁶ Zákon o volbách do zastupitelstev krajů 130/2000: § 1-3

⁴⁷ Zákon o volbách do zastupitelstev krajů 130/2000: § 4

s celostátní působností nebo je zaměstnancem kraje či obce nebo je statutární zástupcem právnické osoby zřízené krajem.⁴⁸

Zbývající část zákona (hlava II - hlava XI) řeší obdobné věci jako zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Těmto věcem vzhledem k rozsahu a tématu práce není nutné věnovat takovou pozornost, protože jsou více či méně duplicitní s výše zmíněným zákonem o volbách do zastupitelstev obcí.

3.1.3. Další volby

Mezi další volby můžeme zařadit ty zbylé, tedy volby do poslanecké sněmovny a senátu (Parlamentu České republiky), volbu prezidenta republiky a volby do Evropského parlamentu. I tyto tři volby mají do jisté míry participační charakter na správě a rozvoji obce, a to zejména protože je i v těchto volbách uplatňováno jak aktivní, tak i pasivní volební právo, díky kterému může být sledován určitý rozvoj daného území obce. I přestože tyto tři volby můžeme zařadit do skupiny s participačním charakterem, jejich reálný dopad bude velmi malý, a proto není potřeba se jednotlivými volbami podrobně zabývat.

3.2. Referendum

„Referendum je všeobecným přímým hlasováním o zásadní společenské, politické či mezinárodní otázce, přičemž v závislosti na její formulaci se hlasující vyjadřují *pro* nebo *proti* předkládanému návrhu.“⁴⁹ V referendu lze tak pokládat pouze otázky, na které lze odpovědět slovem ano nebo slovem ne.⁵⁰

V České republice je zatím uzákoněno pouze místní a krajské referendum. O obecném referendu se zatím vedou pouze diskuze a doposud nebylo schváleno,⁵¹ i přestože Ústavní zákon s úpravou obecného referenda počítá, a to v článku 2.⁵² Obecné referendum není sice v České republice uzákoněno, ale i tak existuje jedna výjimka, při které obecné referendum proběhlo. Jednalo se o celostátní referendum, které se konalo o otázce vstupu České republiky do Evropské unie. Toto referendum se uskutečnilo na základě zvláštního ústavního zákona.⁵³

⁴⁸ Zákon o volbách do zastupitelstev krajů 130/2000: § 5

⁴⁹ Riegel 2009: s. 295

⁵⁰ Zákon o místním referendu 22/2004: § 8, odst. 3

⁵¹ iRozhlas 2018

⁵² Ústavní zákon č. 1/1993: čl. 2, odst. 2: „Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.“

⁵³ Ústavní zákon č. 515/2002

3.2.1. Místní referendum

Místní referendum je upraveno zákonem číslo 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů. Referendum se stejně jako volby koná tajným hlasováním. I zde platí všeobecné, přímé a rovné hlasovací právo. Hlasování v referendu zpravidla probíhá spolu s dalšími volbami, ale pokud se koná samostatně, probíhá v jednom dni. Hlasovací právo mají občané, kteří mohou hlasovat ve volbách do zastupitelstva obce (oprávněné osoby).⁵⁴

Místní referendum může rozhodovat pouze o otázkách týkajících se samostatné působnosti obce. Zároveň však nemůže rozhodnout o místních poplatcích, rozpočtu obce, změně orgánů obce, o odvolání starosty nebo mimo jiné o schválení obecně závazné vyhlášky.⁵⁵

Místní referendum se může uskutečnit na základě dvou možností. V prvním případě se může uskutečnit na základě usnesení zastupitelstva obce. Tento případ je zpravidla při důležitých otázkách, ve kterých nechce zastupitelstvo rozhodnout za všechny občany. Jedná se zejména o rozhodování o velkých investičních akcích nebo při otázkách využitelnosti zastavěného, tak i nezastavěného území. V druhém případě se jedná o návrh přípravného výboru, který podává návrh na konání místního referenda zastupitelstvu obce, které rozhodne o jeho vyhlášení či nevyhlášení.⁵⁶

Přípravný výbor, který má minimálně 3 oprávněné členy, připraví návrh místního referenda. Tento návrh mimo jiné obsahuje označení území ve kterém se referendum bude konat, znění otázky, která musí být formulována, tak aby bylo možné na ni odpovědět ano či ne, nebo odůvodnění návrhu na konání referenda. Další náležitostí je odhad nákladů spojených s konáním místního referenda a případně s realizací přijatého rozhodnutí. Velmi důležitá je také podpisová listina, kterou přípravný výbor přikládá k výše zmíněným náležitostem. Návrh místního referenda, který předkládá přípravný výbor, musí totiž vždy podpořit určitý počet oprávněných osob (viz Tabulka 1).⁵⁷

⁵⁴ Zákon o místním referendu 22/2004: hlava I

⁵⁵ Zákon o místním referendu 22/2004: hlava II

⁵⁶ Zákon o místním referendu 22/2004: § 8

⁵⁷ Zákon o místním referendu 22/2004: hlava III

Počet obyvatel	Počet oprávněných osob
do 3 000	30 %
do 20 000	20 %
do 200 000	10 %
nad 200 000	6 %

Tabulka 1: Počet oprávněných osob nutný k podpisu návrhu přípravného výboru dle počtu obyvatel v obci (vlastní zpracování, Zákon o místním referendu 22/2004: § 8, odst. 2).

Princip hlasování a oznámení o konání místního referenda je obdobný jako u voleb do zastupitelstva obce. Výsledky místního referenda jsou vyhlášeny na úřední desce po dobu 15 dnů. Referendum je platné, pokud se ho zúčastnilo minimálně 35 % oprávněných osob. Závaznost referenda nastává, pokud nadpoloviční většina oprávněných osob, které hlasovaly, se přiklonila k jedné z variant, a zároveň pro tuto variantu se rozhodlo alespoň 25 % oprávněných osob. Pokud se jedná o místní referendum o oddělení nebo připojení obce, rozhodnutí je závazné, pokud pro jednu z variant hlasovala alespoň nadpoloviční většina oprávněných osob, a to v případě oddělení u obce, která se má oddělit, a v případě připojení v obci, ve které byl návrh podán.⁵⁸

3.2.2. Krajské referendum

Krajské referendum je upraveno zákonem číslo 118/2010 Sb., o krajském referendu a o změně některých zákonů. Principy přípravy a průběh krajského referenda jsou totožné jako u referenda místního. Nutné je ale zmínit jisté odlišnosti, které na princip nemají vliv. Krajské referendum lze konat jen na celém území kraje a pro vyhlášení referenda na návrh přípravného výboru je nutné získat podpisy alespoň od 6 % oprávněných osob. Rozdílné jsou také témata, o kterých nelze konat krajské referendum. Jedná se například o ukládání pokut, o rozpočtu kraje, o odvolání hejtmána či členů rady kraje a dále se také nemůže jednat o zrušení obecně závazné vyhlášky. Platnost a závaznost referenda nastává za stejných podmínek jako u referenda místního.⁵⁹

„Přestože zákon o krajském referendu vstoupil v účinnost 1. ledna 2011, nekonalo se do doby vzniku tohoto textu žádné krajské referendum [...]. Je otázkou, co je příčinou tak

⁵⁸ Lukl 2014: s. 26

⁵⁹ Zákon o krajském referendu 118/2010

malého zájmu o tento institut přímé demokracie; zda náročnost procesu vyhlášení krajského referenda, problematické vytipování oblastí, o nichž lze krajské referendum konat, či absence zájmu občanů participovat na rozhodování o otázkách, které přesahují rámec obce, nebo neochota krajských zastupitelstev zjišťovat názor občanů ve vztahu ke konkrétním problémům.⁶⁰

3.3. Petice

Petice jsou upraveny zákonem číslo 85/1990 Sb., o právu petičním. Petice jsou oprávněni podávat jak jednotliví občané, tak i skupiny občanů. V určitých případech může petici podat i právnická osoba. Petice slouží jako žádost, návrh či stížnost na státní orgán ve věcech veřejného zájmu. Tento zájem však nesmí zasahovat do nezávislosti soudů, nesmí vyzývat k porušování zákonů, omezování osobních práv a nesmí vyvolávat násilí.⁶¹

Petice většinou připravuje petiční výbor, který petici sestavuje, sbírá podpisy a doručuje ji státnímu orgánu. Jako zástupce petičního výboru musí být osoba starší 18 let.⁶²

Podpisy se sbírají na podpisové archy, které musí být označeny tak, aby bylo zřejmé, jakou petici občan podepisuje. K podpisům pod peticí musí být připojeno jméno, příjmení a bydliště. Podpisy musí být získány zákonným způsobem a bez nátlaku. Petice se podávají písemně s uvedením všech členů petičního výboru. Pokud je příjemcem státní orgán, kterému nespadá věc do působnosti, postoupí ji příslušnému státnímu orgánu, který posoudí její obsah a do 30 dnů písemně vyjádří své stanovisko k obsahu petice a způsob vyřízení petice.⁶³

3.4. Další možnosti zapojení občanů

Občanskou participaci na správě a rozvoji obce může také představovat plno dalších možností, které nejsou většinou veřejností využívány. Tato část přiblíží tyto možnosti tak, aby byly popsány téměř všechny důležité možnosti participace. Jedná se zejména o právo na informace a práva vyplývající ze zákona o obcích. Do této kapitoly můžeme zařadit i nepříliš typické formy participace jako je účast ve správním řízení či účast při rozhodování o životním prostředí.

⁶⁰ Jareš - Jarešová 2017: s. 6

⁶¹ Zákon o právu petičním 85/1990: § 1

⁶² Zákon o právu petičním 85/1990: § 3

⁶³ Zákon o právu petičním 85/1990: § 4-5

3.4.1. Právo na informace, svobodu projevu a shromažďovací právo

Všechna tato práva vycházejí z Listiny základních práv a svobod. Právo na informace a shromažďovací právo je dále upraveno příslušnými zákony.

Právo na informace je jedním z hlavních participačních principů na místní úrovni. „Hlavním úkolem místní správy je v tomto kontextu respektovat informační povinnosti ke svým občanům a umožňovat v co nejširším rozsahu zpřístupnění všech dostupných údajů o projektech a aktivitách obce.“⁶⁴ Zákon číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím blíže upravuje přístupnost práva na informace, k čemuž dává svolení samotná Listina, a to ve svém článku 17 odst. 4, který říká, že „[s]vobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.“⁶⁵

Podle zákona o svobodném přístupu k informacím mají povinnost poskytovat informace zejména státní orgány, samosprávné celky, veřejné instituce a fyzické a právnické osoby působící v oblasti veřejné správy, a to vždy v jejich působnosti. O informace může žádat jak fyzická, tak i právnická osoba a to osobně (ústně), písemně, ale i elektronicky. Žádost musí obsahovat informaci, že je žádáno ve smyslu tohoto zákona, dále obsahuje jméno, příjmení, datum narození a adresu trvalého pobytu žadatele. Podání žádosti připadá na den, kdy byla úřadu doručena. V tento den zároveň začíná běžet lhůta pro posouzení žádosti. Pokud úřad shledá nedostatky v žádosti nebo je žádost nesrozumitelná, vyrozumí žadatele do 7 dnů o možnosti sjednání nápravy. Pokud úřad žádné nedostatky neshledá, informaci poskytne do 15 dnů. V případě odmítnutí žádosti je možné se odvolat k nadřízenému orgánu. Podle zákona nesmí být vydávány například informace o obchodním tajemství, o příjemcích státní podpory nebo informace osobní povahy.⁶⁶

Právo na shromáždění je upraveno mimo Listiny, také v zákoně číslo 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím. Listina opět uvádí, že je toto právo možné omezit například

⁶⁴ Kadeřábková 2006: s. 298, 299

⁶⁵ Ústavní zákon č. 2/1993: článek 17

⁶⁶ Zákon o svobodném přístupu k informacím 106/1999: část první

v rámci zajištění bezpečnosti státu. Listina ve svém článku 19, odstavci 2 však výslovně uvádí, že „[s]hromáždění [...] nesmí být podmíněno povolením orgánu veřejné správy.“⁶⁷

Zákon určuje, že shromáždění může svolat osoba starší 18 let, právnická osoba nebo skupina osob. Pokud je shromáždění svoláno, musí být oznámeno na příslušném úřadě minimálně 5 dnů před svoláním. V oznámení se mimo jiné musí uvést účel shromáždění, doba konání, počet účastníků, místo konání nebo jméno a adresa svolavatele. Příslušný úřad může určit některé podmínky konání shromáždění, případně může vyslat svého zástupce, který tyto podmínky bude kontrolovat a v případě nedodržení může shromáždění rozpustit. V zájmu ochrany zdraví nebo porušování ústavy a zákonů nebo dopouštění se popírání práv může pověřený úřad shromáždění zakázat.⁶⁸

3.4.2. Práva vyplývající ze zákona o obcích

Následující práva má každý občan obce, který dosáhl věku 18 let a je v obci přihlášen k trvalému pobytu nebo vlastní na území obce nemovitost. Každé z práv je zaručeno přímo v zákoně o obcích v § 16.

Právo podávat orgánům obce připomínky, návrhy a stížnosti

Způsob vyřízení připomínky či návrhu nalezneme v Listině základních práv a svobod, kde je toto právo přilepeno k právu petičnímu. Obec musí podnět prověřit a zaujmout k němu stanovisko a případně realizovat nějaké opatření. Stížnosti vyřizuje obec, a to na základě pravidel, které určí rada obce. K tomuto procesu má maximálně 60 dní, pokud se jedná o působnost zastupitelstva obce maximálně 90 dní. Podnět, návrh či připomínku může občan podat pouze v oblasti samostatné působnosti obce.⁶⁹

Právo vyjadřovat se na zastupitelstvu obce

Toto právo je obecně zakotveno v zákoně o obcích, ale samotné provedení práva je vždy v režii příslušného zastupitelstva obce respektive jednacího řádu zastupitelstva obce. Jednací řád obce pouze stanovuje postup vykonání práva, jedná se například o pořadí vystupujících, délce vystoupení, zařazení vystoupení veřejnosti na program jednání

⁶⁷ Ústavní zákon č. 2/1993: článek 19

⁶⁸ Zákon o právu shromažďovacím 84/1990

⁶⁹ Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra 6/2008

a podobně. Omezení ze strany občana je stanoveno na téma vystoupení. Toto téma musí odpovídat aktuálně projednávané věci. Pokud občan přesáhne stanovenou délku vyjádření či téma nebude odpovídat projednávané situaci, může mu být odebráno slovo.⁷⁰

Právo na projednání určité věci orgánem obce

Toto právo je uskutečnitelné v oblasti samostatné působnosti zastupitelstva či rady obce. Povinností zabývat se projednáním orgánem obce je vždy, pokud danou věc podepíše nejméně 0,5 % občanů obce. Rada obce má od podání žádosti 60 dní na projednání věci. Pokud jde o působnost zastupitelstva, přísluší zastupitelstvu maximálně 90 dní na projednání. Pokud žádost není spolupodepsána stanoveným počtem občanů obce, případně ji podává jen jeden občan, nemusí orgán obce věc projednat. Zároveň platí, že žádost může občan podat ústně i písemně. Pokud se jedná o malou či menší obec, je pravděpodobné, že i tato žádost bude projednána. V druhém případě, kdy je žádost spolupodepsána, mají orgány obce povinnost zabývat se danou věcí ve stanovených lhůtách.⁷¹

Právo vyjadřovat se k rozpočtu obce

Toto právo je pouze zakotveno v zákoně o obcích. Jedná se o možnost občanů vyjádřit svůj názor na rozpočet obce či k závěrečnému účtu obce. Provedení tohoto práva, respektive povinností zabývat se připomínkou k rozpočtu města, není nijak upraveno, ale z principu věci je s touto připomínkou naloženo totožně jako s výše uvedenými právy.

Právo nahlížet do dokumentů obce

Toto právo je podepřeno i Listinou základních práv a svobod, a to v článku 17, odstavci 5, který stanoví, že „[s]tátní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.“⁷² Nejen díky tomuto odstavci jsou obce povinny například vytvářet zápisy ze zasedání zastupitelstva. Občanům tak ze zákona o obcích vyplývá možnost „nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy.“⁷³

⁷⁰ Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra 3/2008

⁷¹ Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra 5/2008

⁷² Ústavní zákon č. 2/1993: článek 17

⁷³ Zákon o obcích 128/2000: § 16, písmeno e)

Pokud chtějí občané nahlížet do ostatních dokumentů, pak je třeba odkázat na zákon o svobodném přístupu k informacím a právu na informace.

3.4.3. Členství občanů v komisích a výborech orgánů obce

Výbory zřizuje zastupitelstvo obce a jsou mu také odpovědné. Komise naopak zřizuje rada obce a jsou odpovědné právě radě obce. Komise i výbory slouží jako poradní orgány. Obec může zřizovat tyto poradní orgány na základě své vůle ve své samostatné působnosti. Pouze finanční a kontrolní výbor je nutný zřídit podle zákona o obcích. V ojedinělých případech je nutné zřídit i výbor pro národnostní menšiny, ale tato podmínka platí pouze u obcí s minimálně 10 % obyvatel hlásících se k jedné národnostní menšině.⁷⁴

Samotné členství občanů v komisích a výborech orgánů města zákon nijak neupravuje. Zákon pouze stanovuje, že předsedou výboru musí být člen zastupitelstva obce. Druhou podmínkou je, že výbor má minimálně tři členy, případně vždy lichý počet členů, který určí zastupitelstvo města. Poslední podmínkou u výborů je ta, že členem výboru se nemůže stát starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu. U komisí rady pak platí, že předsedou komise se může stát pouze osoba, která prokáže odbornou způsobilost.⁷⁵

Vzhledem k chybějící úpravě členství v komisích rady může docházet i ke kuriózní situaci, ve které „se občan či občané-aktivisté podílejí prostřednictvím komise na výkonu přenesené působnosti.“⁷⁶

3.4.4. Účast ve správním řízení

Tato participační metoda je poněkud neobvyklým příkladem, protože téměř každý z občanů je za svůj život účastníkem tohoto řízení, ale reálně tuto možnost spíše nevyužije. Jedná se o účast v územním řízení⁷⁷, které zná zákon číslo 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu. Do tohoto řízení jsou zahrnuti účastníci v podobě žadatele, dotčené obce a „osob, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním

⁷⁴ Zákon o obcích 128/2000: § 117

⁷⁵ Zákon o obcích 128/2000: § 118, 122

⁷⁶ Čermák - Vobecká 2011: s. 32

⁷⁷ „Územní řízení lze vymezit jako zákonem stanovený postup příslušných orgánů (v případě územního řízení to jsou stavební úřady), jehož cílem je vydat individuální správní akt – územní rozhodnutí tj. rozhodnutí o tom, jak bude k navrhovanému účelu konkrétně využit pozemek“ (epravo.cz 2001).

pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno.⁷⁸ Tato participační metoda je spíše využívána okrajově, a to zejména při větších stavbách, které by mohly negativně ovlivnit sousedské poměry. Zároveň je však nutné podotknout, že právě tato metoda je jednou z nejpřímějších, které působí na rozvoj obce.

3.4.5. Aarhuská úmluva, EIA⁷⁹

„Aarhuská úmluva je novým druhem smlouvy o životním prostředí. Spojuje environmentální a lidská práva, uznává, že máme povinnost vůči budoucím generacím, a stanoví, že udržitelného rozvoje lze dosáhnout jen zapojením všech zainteresovaných stran. Spojuje odpovědnost vlády a ochranu životního prostředí. Zaměřuje se na vzájemné působení veřejnosti a orgánů veřejné správy v demokratickém kontextu a vytváří nový proces pro účast veřejnosti při jednání o mezinárodních smlouvách a jejich implementaci.“⁸⁰ Aarhuská úmluva tedy zajišťuje ochranu životního prostředí a lidských práv. Jedná se o důležitou úmluvu v úseku přístupu k informacím a účasti veřejnosti, ve které veřejnost dostává práva a orgány veřejné správy povinnosti na úseku přístupu k informacím.⁸¹

Spolu s Aarhuskou úmluvou přímo souvisí proces při posuzování vlivů na životní prostředí, neboli EIA. Životní prostředí v současné době podléhá úpravě dvou zákonů. Jedním z nich je zákon číslo 17/1992, o životním prostředí, který definuje základní pojmy, zásady a povinnosti při ochraně životního prostředí, a také specifikuje odpovědnost za porušení povinností vyplývajících z tohoto zákona.⁸² Druhý zákon, který přímo zavádí proces EIA do právního systému České republiky, je zákon číslo 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, respektive po novelizaci se jedná o zákon číslo 326/2017 Sb.. Novelizace přináší do původního znění zákona pár změn, které spočívají především v prodloužení platnosti stanoviska z pěti na sedm let. Nebo pokud se jedná o veřejný zájem, lze tento záměr plně vyjmout ze stanoviska EIA nebo zpřísnuje pravidla pro zpracování posudků.⁸³ Samotný proces EIA zabezpečuje hodnocení a určení předpokládaných vlivů mimo jiné na zdraví a životní prostředí, klima, půdu, přírodní zdroje a podobně. Celý tento proces probíhá před

⁷⁸ Zákon o územním plánování a stavebním řádu 183/2006: § 85

⁷⁹ Environmental Impact Assessment (proces posuzování záměrů)

⁸⁰ Ebbesson 2013: s. 1

⁸¹ Ebbesson 2013: s. 1

⁸² Zákon o životním prostředí 17/1992: passim

⁸³ Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí 326/2017: passim

zahájením územního a stavebního řízení a obsahuje několik fází. Jedná se o oznámení, zjišťovací řízení, dokumentace, posudek a stanovisko. Pro všechny tyto fáze příslušná legislativa ukládá lhůty pro předkládání připomínek a upravuje projednání záměru s veřejností. Proces získání posudku EIA nemá povahu správního řízení.⁸⁴

3.4.6. Zájmové organizace a spolky v obci

Zákonem neupravenou, ale neméně důležitou oblastí participace, je oblast zájmových organizací a spolkového života v obcích. Jedná je o formu zapojení občanů zejména do kulturního rozvoje obce, a to často bez jejich přímého vědomí, že tuto činnost vlastně vykonávají. Velmi často se občané v těchto spolcích zapojují zejména z důvodu společných zájmů, ale už se nepozastavují nad tím, že toto zapojení má velmi často přesah na fungování obce. Díky tomu, že jsou zapojeni v nějaké organizaci, často pořádají akce pro veřejnost, což má pozitivní vliv na kulturní rozvoj města. Je více či méně jedno, zda se jedná o organizaci zřizovanou městem, právnickou osobu či neformální uskupení lidí. Může se jednat o spolky, sportovní kluby či domy dětí a mládeže. Z obecného hlediska je jedno, zda spolek vykonává činnost v oblasti kultury, zájmů či sportu.

⁸⁴ MŽP 2018

4. Město Blovice

Pro účely praktické části bakalářské práce jsem si zvolil město Blovice. Tato volba byla pro mé účely jasná, vzhledem k mé dosavadní občanské participaci právě v tomto městě. Má participace odstartovala přistěhováním se do Blovic z rodné Plzně. Vzhledem k mému zájmu o politiku jsem se aktivně zapojil do politických aktivit, což následně vedlo k mému zvolení do zastupitelstva města. Zde se nyní snažím rozvíjet nové myšlenky, které přináším se svým mladistvým pohledem.

Základní údaje

Blovice se nachází jihovýchodně od Plzně ve vzdálenosti přibližně 20 kilometrů. Samotné město leží v údolí řeky Úslavy. Nedaleko se nachází hlavní silniční tah spojující Plzeň s Českými Budějovicemi (silnice I/20). Na okraji města se nachází hlavní železniční trať číslo 190, která taktéž spojuje Plzeň a České Budějovice. Město Blovice díky své poloze a velikosti tvoří přirozené centrum regionu jižního Plzeňska. I když tento fakt může být značně zavádějící, vzhledem k řídkému osídlení a velikosti celého okresu Plzeň - jih. Často se tak setkáváme s různými přístupy ke skutečnému centru okresu Plzeň - jih. Vzhledem k vzdálenosti dalších větších obcí, jsou Blovice spádovou oblastí okolních menších obcí.⁸⁵

V roce 2017 v Blovicích žilo 4096 občanů z toho 2095 žen a 2001 mužů. Z těchto čísel můžeme vidět, že nepatrně převažuje ženské obyvatelstvo. Pokud se podíváme na obyvatelstvo v produktivním věku (15 - 59 let), dochází k opačnému jevu, ve kterém mírně převažují muži (1192) nad ženami (1157). V roce 2017 můžeme také vidět, že počet narozených občanů (51) převyšuje počet zemřelých občanů (44).⁸⁶ Tento trend je vzhledem k řídkému osídlení okresu Plzeň - jih velmi pozitivní. Výše uvedené statistiky k obyvatelstvu mohou částečně zkreslovat obyvatelé, kteří z jakéhokoli důvodu nemají v Blovicích hlášené trvalé bydliště, ale v Blovicích bydlí a realizují zde své veškeré činnosti.

⁸⁵ Město Blovice 2018a

⁸⁶ Brejchová 2018

4.1. Volby

Tato kapitola přiblíží jednotlivé volby v celém obvodu města Blovice. Ve volbách do zastupitelstva města porovná volební účasti v uplynulých letech, zájem o stranickou a nestraničnou kandidaturu a přiblíží jednotlivé zisky mandátů u kandidujících stran. U dalších voleb dojde k porovnání volební účasti, a to jak mezi jednotlivými volbami, tak i na úrovni Blovic a celostátního průměru.

4.1.1. Volby do zastupitelstva města

Volby do zastupitelstva města se v Blovicích konají pravidelně každé čtyři roky od roku 1990. Zatím se v novodobé historii České republiky nestalo, že by v Blovicích byly volby neplatné, a musely by se tak opakovat. Do zastupitelstva města Blovice se každé čtyři roky volí 15 zastupitelů.

Rok	Volební účast - Blovice	Celostátní průměr volební účasti
1990	85,55 %	73,23 %
1994	77,31 %	62,26 %
1998	59,70 %	46,74 %
2002	58,41 %	45,51 %
2006	53,30 %	46,38 %
2010	52,58 %	48,50 %
2014	55,16 %	44,46 %

Tabulka 2: Porovnání volební účasti ČR x Blovice (vlastní zpracování, volby.cz).

Z uvedené tabulky můžeme vysledovat zvýšenou volební účast v Blovicích. Tato skutečnost je do značné míry potěšující, protože můžeme usuzovat, že občané v Blovicích mají zájem rozhodovat o svých zástupcích v zastupitelstvu města. Méně potěšující je již fakt, že volební účast ve volbách do obecních zastupitelstev stagnuje na úrovni pohybující se okolo 50 % obyvatel obcí. Dle mého názoru, volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí, by se měla pohybovat alespoň na úrovni roku 1994, tedy na úrovni 2/3 obyvatel obce.

S tím do jisté míry souhlasí i autor Stanislav Balík, který volební účast vidí jako jedno z mnoha kritérií a způsobů projevů politické participace.⁸⁷

Rok	Počet kandidujících stran a hnutí	Počet kandidátů s politickou příslušností	Počet kandidátů bez politické příslušnosti
1990	4	neuveдено	neuveдено
1994	6	28	46
1998	5	28	47
2002	5	26	49
2006	4	21	39
2010	7	23	52
2014	8	21	84

Tabulka 3: Složení kandidátních listin - straníci x nestraníci (vlastní zpracování, volby.cz).

Nesporně významným faktem je, že počet nestranických kandidátů v nadcházející době stoupá spolu s počtem kandidujících stran a hnutí. V tomto případě komunální politika do jisté míry reflektuje politiku celostátní, ve které také roste počet kandidujících stran. Stoupající počet kandidujících stran může do jisté míry vypovídat o zvýšeném zájmu o komunální politiku, avšak i tento zájem má své hranice. V tomto případě je nejvýznamnější hranicí zejména možnost vytvoření úspěšně vládnoucí koalice, která povede obec. Toto hledisko je velmi důležité připomenout, protože čím více stran a hnutí kandiduje, tím je pravděpodobnější roztržštění hlasů mezi tyto strany a hnutí, a tím pádem i náročnější složení orgánů obce.

Rok	ANO 2011	ČSSD	KSČM	KDU-ČSL	ODS	SN K	TOP 09	VV	Starosové a nezávislí
2002	X	3	3	1	6	2	X	X	X
2006	X	X	4	1	7	3	X	X	X
2010	X	0	3	0	6	X	1	3	X
2014	2	1	2	0	6	2	1	X	1

Tabulka 4: Zisk mandátů dle stran a hnutí od roku 2002 (vlastní zpracování, volby.cz).

⁸⁷ Balík 2009: s. 165

Z tabulky 4 můžeme pozorovat, že stabilní podporu v komunálních volbách má strana ODS. Tuto stranu vede v Blovicích Jan Poduška, který je již dlouholetým starostou města. Z tohoto pohledu můžeme tedy tvrdit, že občané jsou s prací vedení města pravděpodobně spokojeni. Stabilní podporu můžeme vidět i u KSČM, která průměrně získává 3 mandáty, které ale v současné době nemají v 15 členném zastupitelstvu velkou sílu. Ostatní strany získávají pravidelně po jednom až dvou mandátu.

Po volbách v roce 2014, ve kterých opět vyhrála ODS s šesti mandáty, utvořila koalici, kterou tvoří ODS, ČSSD, TOP 09 celkem s 8 mandáty. Jedná se o velmi křehkou nadpoloviční většinu, která ale na této místní úrovni je plně dostačující.

4.1.2. Volby do zastupitelstva kraje

Kraje, jakožto takzvaný druhý stupeň územního členění státu, byly vytvořeny na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Samotnou svoji činnost začaly kraje vykonávat s účinností zákona č. 129/2000 Sb., o krajích. První volby do zastupitelstva krajů se konaly v roce 2000.

Rok	Volební účast - Blovice	Volební účast - Plzeňský kraj
2000	35,75 %	35,55 %
2004	33,29 %	31,34 %
2008	43,64 %	40,28 %
2012	41,89 %	38,21 %
2016	36,80 %	35,74 %

Tabulka 5: Porovnání volební účasti ve městě Blovice a na území Plzeňského kraje (vlastní zpracování, volby.cz).

Vzhledem k tématu bakalářské práce jsou zajímavá především data o volební účasti v Blovicích v porovnání k volební účasti na území Plzeňského kraje (viz Tabulka 5). Stejně jako u voleb do místního zastupitelstva můžeme pozorovat zvýšenou volební účast oproti krajskému průměru⁸⁸. Tento jev může znamenat zvýšený zájem o tyto volby, větší informovanost o důležitosti jít volit nebo podporu místních kandidátů. Pravidelně totiž kandidují do zastupitelstva kraje právě dva kandidáti žijící v Blovicích. Jedná se o současného

⁸⁸ V předchozím případě oproti celostátnímu průměru.

starostu Blovic Jana Podušku za ODS a člena ČSSD Zdeněka Honze. V uplynulých volbách (v roce 2016) se na kandidátkách objevila i další jména z Blovic, která ale byla pro občany spíše neznámá. I přes tento fakt, volební účast v Blovicích výrazně nepřekročila průměr oproti volební účasti v Plzeňském kraji. Můžeme tedy usuzovat, že za zvýšenou volební účastí pravděpodobně stojí spíše větší informovanost občanů.

4.1.3. Další volby

Zbývající volby je relevantní analyzovat pouze z hlediska volební účasti a porovnat ji s volební účastí do zastupitelstev obcí. Vzhledem k malému participačnímu charakteru, není podrobnější zkoumání nutné.

Rok	Volby do zastupitelstev obcí		Volby do Senátu		Volby do Poslanecké sněmovny		Volba prezidenta České republiky		Volby do Evropského parlamentu	
	Blovice	ČR	Blovice	ČR	Blovice	ČR	Blovice	ČR	Blovice	ČR
2002	58,41 %	45,51 %	X	X	59,12 %	58 %	X	X	X	X
2004	X	X	33,01 %	28,97 %	X	X	X	X	28,84 %	28,32 %
2006	53,30 %	46,38 %	X	X	64,42 %	64,47 %	X	X	X	X
2009	X	X	X	X	X	X	X	X	26,90 %	28,22 %
2010	52,58 %	48,50 %	49,92 %	44,59 %	61,83 %	62,60 %	X	X	X	X
			26,65 %	24,64 %						
2013	X	X	X	X	62,21 %	59,48 %	63,58 %	61,31 %	X	X
							59,99 %	59,11 %		
2014	55,16 %	44,46 %	X	X	X	X	X	X	16,99 %	18,20 %
2016	X	X	33,95 %	33,54 %	X	X	X	X	X	X
			13,60 %	15,38 %						
2017	X	X	X	X	60,28 %	60,84 %	X	X	X	X
2018	X	X	X	X	X	X	63,13 %	61,92 %	X	X
							68,14 %	66,60 %		

Tabulka 6: Volební účast v jednotlivých volbách (vlastní zpracování, volby.cz).

Z jednotlivých volebních účastí je patrné, že největší volební účast je ve volbách do Poslanecké sněmovny České republiky a u volby prezidenta České republiky. Tyto volby však nemají rozhodující participační charakter na úrovni správy a rozvoje obce. Velmi malé

volební účasti dosahují volby do Evropského parlamentu a do Senátu České republiky. Tento fakt může být dán především malou rolí těchto dvou úrovní moci, a nebo obecná neznalost těchto dvou institucí.

Potěšující zprávou však je, že v tomto porovnání volby do místních zastupitelstev nepropadají a drží se ve středu volební účasti. Dále také stojí za zmínku, že občané v Blovicích jsou u většiny voleb zodpovědnější, protože volební účast v Blovicích bývá nadprůměrná.

4.2. Referendum

Ve městě Blovice zatím neproběhlo žádné referendum. V současné ani uplynulé době nebyla žádná relevantní témata, o kterých by bylo možné referendum uskutečnit. Jediný záchvěv referenda v Blovicích byl před výstavbou prodejny obchodního řetězce Penny Market. Tento návrh ze strany opozičních zastupitelů zůstal jen zmíněný, ale neuskutečněný. Samotná zmínka nebyla podána ani na zastupitelstvu města, ale jednalo se o ní pouze v kuloárech.

4.3. Petice

Dle informací z kanceláře tajemníka města, Václava Kybice, jsou v Blovicích podávány průměrně jedna až dvě petice za rok. Většina podaných petic neobsahuje zákonné náležitosti⁸⁹, ale i přesto jsou petice projednávány. Většina petic je projednávána jak na radě města, tak i na zastupitelstvu města, a to buď ve formě informativní zprávy, nebo jako samostatný bod v bodě jednání zastupitelstva města.⁹⁰

Vzhledem k velikosti města je tento krok ze strany vedení města velmi potěšující, a to i přestože zákon o právu petičním rozeznává rozdíly ve velikosti obcí. Vstřícné chování města k projednávání těchto petic má velmi pravděpodobně i pozitivní dopad na volební výsledky, kterých vedení města dosahuje jednou za čtyři roky u voleb do zastupitelstva města. Pozitivní zprávou také je, že se skupina občanů (například obyvatelé jedné ulice nebo sportovci) může obrátit na vedení města a jejich situace bude projednána i bez potřebných podpisů, které by přímo nesouvisely s jejich situací.

⁸⁹ Mezi zákonné náležitosti petice můžeme zařadit stanovený počet podpisů či ustanovení petičního výboru.

⁹⁰ Kybyc 2018

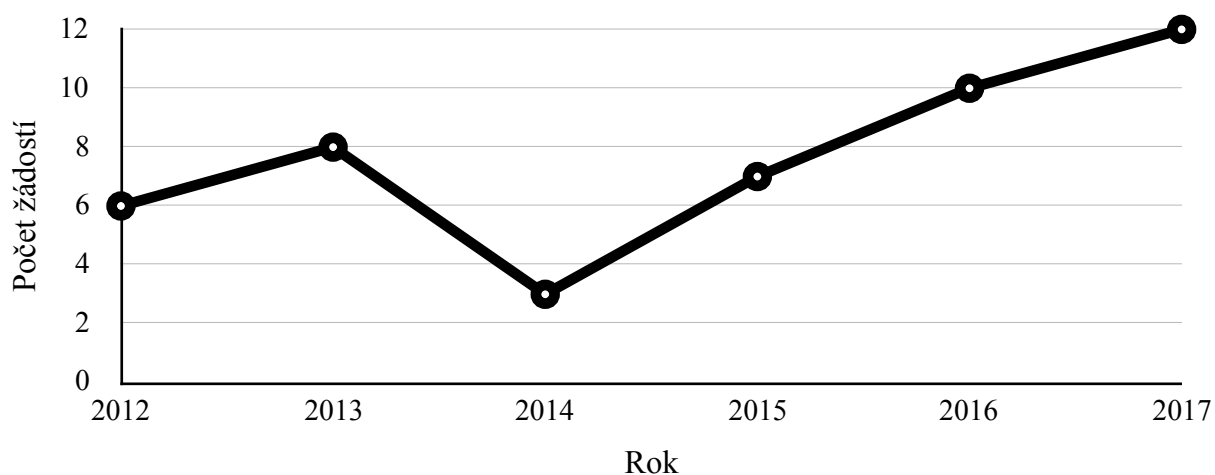
4.4. Další možnosti zapojení občanů

Jak již bylo zmíněno v teoretické části této práce, existují i možnosti občanské participace, které jsou vykonávány nepřímou. Jelikož většina z nich vyplývá ze zákona o obcích, tak i v Blovicích jsou tyto práva poskytována a dodržována. Tato kapitola přiblíží, jak se s těmito právy občanů město Blovice vypořádává a jaká je četnost uplatňování těchto občanských práv.

4.4.1. Právo na informace

Tuto oblast vykonává v Blovicích tajemník městského úřadu, který všechny žádosti zpracovává a případně je deleguje na příslušné odbory či orgány. Každoročně, podle zákona, vydává informativní výroční zprávu, která je uveřejněná na webových stránkách města Blovice. Tato informativní zpráva zahrnuje nejen informace o poskytování informací (podle zákona o svobodném přístupu k informacím), ale i další související náležitosti. Těmito náležitostmi jsou i informace o podání odvolání proti rozhodnutí či podávání stížností.⁹¹

Každý rok tajemník městského úřadu vyřizuje několik žádostí v řádu jednotek žádostí za rok. Obvykle se toto číslo pohybuje do 10 žádostí. Po vyřízení žádosti o poskytnutí informace je každá odpověď uveřejněna na stránkách města.⁹²

Graf 1: vývoj počtu žádostí o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. (vlastní zpracování, blovice-mesto.cz).

⁹¹ Kybic 2018

⁹² Kybic 2018

Vzhledem ke kolísavému vývoji a relativně nízkému počtu žádostí nelze posuzovat věc z pohledu vědění či nevědění občanů o této možnosti podávání žádostí o informace podle zákona 106/1999 Sb., bez případného dotazníkového šetření. Zpravidla ale možnost žádat informace podle tohoto zákona je všeobecně rozšířena.

4.4.2. Práva vyplývající ze zákona o obcích

Právo podávat orgánům obce připomínky, návrhy a stížnosti

Toto právo je ze strany občanů v Blovicích využíváno ve třech rovinách. První rovinou je rovina oficiální. Stížnosti zpracovává opět tajemník městského úřadu, který zahrnuje tyto zprávy o stížnostech do své výroční zprávy o poskytování informací za uplynulý rok. V roce 2017 byla podána jedna stížnost, a to stížnost na rozsah poskytnuté informace. V roce 2016 to byly dvě stížnosti. Jedna se týkala úhrady za poskytnutí informace a druhá stížnost poukazovala na neúplné poskytnutí informace.

Druhou rovinou jsou stížnosti, připomínky a náměty od občanů prostřednictvím dotázání přes zastupitele města. Tuto možnost využívá řada občanů, protože Blovice jsou relativně malé město a téměř každý občan zná některého ze zastupitelů města. Tyto stížnosti a podněty jsou pak vyřizovány na zastupitelstvu města v bodě interpelace. Poté zastupitel občana informuje o vyřízení jeho připomínky. Občané samozřejmě mohou využít práva účastnit se zastupitelstva města a stížnost nebo podnět podat i osobně.

Poslední rovinou je osobní dotázání či setkání se starostou či místostarostou města. Vzhledem k jejich hojné účasti na různých akcích na území města Blovice, se občané města mohou dotázat přímo vedení města osobně bez jakéhokoli prostředníka.

Všechny tyto možnosti považují za velmi využívané. Zejména poslední možnost je nejvíce ceněná, protože jde o osobní setkání občana s vedením města, při kterém dojde k úplnému vyjasnění situace a nemůže docházet k případným omylům špatné interpretace. Samozřejmě tato možnost je realizovatelná v menších obcích a městech, ve kterých se občané mezi sebou znají a jsou tak všem známy souvislosti a podmínky. Tuto variantu si nedovedu představit v obci s více než 15 000 obyvateli, protože zde mohou být například špatně identifikovány místní poměry a může tak dojít k špatnému pochopení situace či k podání neúplných informací.

Právo vyjadřovat se na zastupitelstvu obce

Toto právo, které je ukotveno v zákoně o obcích, je obecně využíváno pouze v případech, které se přímo dotýkají určité skupiny občanů. Zpravidla se jedná o věci, které jsou pro občany atraktivní. Jedná se například o výstavbu či rekonstrukci místní komunikace, schvalování a projednávání nového územního plánu či projednání koupě pozemku. V těchto zmíněných případech se účastní pravidelně pár občanů, kteří se zajímají o dění, které se jich přímo dotýká.

V současné době jsou obecně zastupitelstva města bez přítomnosti veřejnosti, a to i přestože jsou veřejně přístupná.

Právo na projednání určité věci orgánem obce

Toto právo v Blovicích za poslední čtyři roky nebylo uplatněno. Žádný z občanů neměl návrh, který by chtěl nechat projednat v orgánech města.

Podle mého názoru by v současné době došlo k projednání návrhu ze strany občana bez větších komplikací a velmi pravděpodobně i bez zákonných náležitostí. Myslím si, že by zastupitelstvo i rada města postupovala velmi obdobně jako při projednávání petic. Tedy bez větších problémů i při chybějících formálních náležitostech obou zmíněných případů (bez nutných podpisů).

Právo vyjadřovat se k rozpočtu obce

Město Blovice každoročně uveřejňuje návrh rozpočtu města na nadcházející rok na úřední desce. K tomuto návrhu mohou občané podávat připomínky, bohužel za poslední čtyři roky se k rozpočtu, podle informativních zpráv podávaných na zastupitelstvu města, nikdo nevyjádřil. Bohužel tuto možnost nevyužili ani zástupci místních sportovních klubů a zájmových spolků.

Připomínky k rozpočtu města mají pouze zastupitelé při sestavování rozpočtu, a to na rozšířené radě města, která se pravidelně koná před zastupitelstvem, na kterém je rozpočet schvalován.

Asi nejvýznamnější připomínka k rozpočtu města, která souvisela se změnou financování spolků, byla předložena na zastupitelstvu v roce 2015. V této připomínce byla

navržena nová koncepce financování spolků a zájmových skupin. Zastupitelstvo tuto připomínku ale odmítlo s odůvodněním, že předkládaný návrh na změnu financování spolků je příliš komplikovaný.

Právo nahlížet do dokumentů obce

Toto právo je dle informací tajemníka městského úřadu uplatňováno běžným způsobem. Zpravidla tajemník městského úřadu občany informuje, například při telefonické žádosti, že mají dorazit přímo na městský úřad, kde žádost vyřídí s tajemníkem. Velmi často se ale stává, že občané využijí spíše žádost podle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a zpravidla se dozvědí mnohem méně věcí, než kdyby přišli osobně na úřad a nahlédli do příslušných dokumentů obce.⁹³

4.4.3. Členství občanů v komisích a výborech orgánů obce

Vzhledem k velikosti a potřebě město Blovice zřizuje pouze výbory, které jsou povinné podle zákona o obcích. Jedná se tedy o kontrolní a finanční výbor. Zákon o obcích ukládá, že předsedou těchto výborů musí být člen zastupitelstva města. Vedení města zpravidla uplatňuje pravidlo, že předsedové těchto výborů jsou z opozice, proto i v Blovicích tomu není jinak. V současném volebním období je předsedou finančního výboru František Bočan⁹⁴ (Starostové a nezávislí) a předsedou kontrolního výboru je Bc. Andrej Červený⁹⁵, který byl zvolen za stranu ANO 2011.

Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce. V Blovicích má tradičně pět členů. Zpravidla se jedná o kombinaci občanů a zastupitelů. V kontrolním výboru převažují členové zastupitelstva a to v počtu čtyř zastupitelů. Na zbylé místo zastupitelstvo města schválilo místní občanku.⁹⁶ Podle schváleného jednacího řádu se kontrolní výbor schází nejméně dvakrát ročně, případně dle potřeby.⁹⁷

Finanční výbor zpravidla kontroluje hospodaření s majetkem a financemi obce. V Blovicích tento výbor má taktéž pět členů. I zde je kombinace občanů a zastupitelů.

⁹³ Kybic 2018

⁹⁴ Město Blovice 2018b

⁹⁵ Město Blovice 2018c

⁹⁶ Město Blovice 2018c

⁹⁷ Město Blovice 2018d

V současné době je finanční výbor obsazený dvěma zastupiteli a třemi občany.⁹⁸ Podle schváleného jednacího řádu se finanční výbor schází alespoň jednou za tři měsíce.⁹⁹

O členství ve výboru se může ucházet každý občan, který ale musí projít schválením zastupitelstva města. Zpravidla jsou schváleni všichni navržení členové výboru, které navrhnou předsedové výborů. Členové výboru mají nárok na finanční odměnu, kterou schválí zastupitelstvo. Tuto odměnu schvaluje spolu s odměnami zastupitelů města. V Blovicích je pravidlem, že pokud je člen zastupitelstva a zároveň člen výboru, náleží mu maximálně jedna odměna (zpravidla ta vyšší).¹⁰⁰

Forma této občanské participace může být pro občany zajímavá, především protože se mají možnost dozvědět o plánovaných věcech buď s předstihem, nebo můžou dostat podrobnější informace o připravovaných projektech. Zároveň je nutné konstatovat, že občané mohou mít jiný pohled na věc, který může přinést i pozitivní návrhy a připomínky k připravovaným návrhům. Toto se týká především finančního výboru, který mimo jiné projednává rozpočet města. U kontrolního výboru mohou mít občané nezaujatý pohled na věc. Nutno však dodat, že člen kontrolního výboru by měl mít alespoň o dané situaci širší pohled, protože do jisté míry se může kontrolní výbor zabývat odbornějšími věcmi, jako jsou kontroly dotací a podobně.

4.4.4. Zájmové organizace a spolky v obci

Nedílnou součástí rozvoje města tvoří i kulturní, sportovní a zájmové organizace v obci. I tyto organizace zajišťují rozvoj obce, a to zejména na úrovni společného setkávání občanů. Mezi nejvýznamnější organizace zajišťující tuto činnost můžeme zařadit Městské kulturní středisko Blovice, Městská knihovna Blovice, Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, Dům dětí a mládeže Blovice a Tělocvičná jednota Sokol Blovice. Vzhledem k velikosti města, bychom mohli očekávat, že do kulturního dění bude významně zasahovat Sbor dobrovolných hasičů Blovice. Bohužel v současné době je Sbor dobrovolných hasičů v Blovicích spíše na ústupu. Zájmové organizace jsou částečně napojeny na rozpočet města a to prostřednictvím účelových dotací.

⁹⁸ Město Blovice 2018b

⁹⁹ Město Blovice 2018e

¹⁰⁰ Kybic 2018

Městské kulturní středisko Blovice

Organizace se zaměřuje především na pořádání koncertů, besed, výstav, zájezdů do divadla, plesů a tanečních. Největší akcí, kterou městské kulturní středisko pořádá, jsou městské slavnosti. Většina akcí je určena pro všechny věkové skupiny. Přesto na většinu akcí chodí především starší občané.¹⁰¹

Městská knihovna Blovice

Do kulturního života města samozřejmě patří také městská knihovna, která mimo své klasické práce (půjčování knih), pořádá různé vzdělávací a kulturní akce pro občany města. Mezi nejčastějšími akcemi se objevují besedy pro děti 1. stupně základních škol, čtení z knih a besedy s autory.¹⁰²

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, p. o.

Do kultury neodmyslitelně patří i muzeum a muzejní činnost, která mimo jiné seznamuje s historií kulturního života nejen na Blovicku. Muzeum mimo výstav pořádá také přednášky, doprovodné programy, koncerty a spolupracuje se studenty Západočeské univerzity. Pořádání akcí probíhá celoročně s tím, že sezóna je rozdělena na dvě části - letní a zimní. Základem jsou akce cílené především na školáky a předškoláky. Specializované akce jsou pak určeny vždy pro určenou věkovou skupinu. Další doprovodné akce jako jsou vernisáže a koncerty jsou určeny pro všechny návštěvníky.¹⁰³

Dům dětí a mládeže Blovice

Dům dětí a mládeže v Blovicích je největší organizací sdružující mládež a další občany. Dům dětí a mládeže provozuje takzvané zájmové vzdělávání, které je zaměřeno na pravidelnou činnost. Jedná se tedy o kroužky a volnočasové aktivity. Mimo těchto kroužků pořádá zájmové zájezdy do přírody a muzeí, dále pořádá akademie kroužků, sportovní akce a tábory. Samotné akce jsou většinou určeny pro všechny věkové skupiny, ale jsou i případy, kdy je akce zaměřena na konkrétní skupinu. Mezi účastníky však převažují děti¹⁰⁴.

¹⁰¹ Krňoulová 2018

¹⁰² Seidlová 2018

¹⁰³ Červená Křížková 2018

¹⁰⁴ Šroubková 2018

Tělocvičná jednota Sokol Blovice

Činnost Sokolu je velmi široká. Mimo zapojení do ligových soutěží (fotbal, národní házená), turnajů (tenis) a závodů (lehká atletika), pořádá Sokol další akce jako jsou turnaje či akce pro veřejnost. Tradičně se Sokol účastní Všesokolských sletů a pietních aktů. Činnost organizace je tedy určena pro všechny věkové skupiny. Dá se říci, že pokud je člověk schopný zúčastnit se akce, tak může.¹⁰⁵

4.5. Specifické formy participace na rozvoji a správě obce

V teoretické části nezminěné, ale i tak důležité participační metody, které můžeme najít v Blovicích. Jedná se především o participační formy, které nejsou výslovně upraveny zákonem, ale jejich role je v konečném důsledku neméně důležitá. Mimo jiné se může jednat o formy, ve kterých občané nesehrávají takovou roli. Jedná se o případy, kdy jsou obce v dobrovolném svazku obcí nebo je obec členem místní akční skupiny. Další z možností je participace prostřednictvím médií a internetu. Zde občané mohou vyjadřovat své názory, avšak pokud je vydavatelem či provozovatelem obec, může sama obec vyzývat k participaci prostřednictvím těchto informačních kanálů. Jako příklad můžeme uvést místní tisk či jiná média, která při nejmenším ovlivňují veřejné mínění.

4.5.1. Spolupráce mezi obcemi

Samotnou spoluprací mezi obcemi upravuje zákon o obcích. „Zákon stanoví, že obce mohou při výkonu své samostatné působnosti vzájemně spolupracovat. Způsoby této spolupráce nepředepisuje, uvádí však následující tři formy, jimiž se spolupráce může zejména uskutečňovat: spolupráce na základě smlouvy, kterou obce mezi sebou uzavřou ke splnění konkrétního úkolu, spolupráce na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí [nebo] spolupráce vznikající zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi podle zvláštního zákona.“¹⁰⁶

Pokud chtějí obce mezi sebou spolupracovat, musí být tato spolupráce schválena zastupitelstvy obcí, které se plánují ke spolupráci zavázat.¹⁰⁷

¹⁰⁵ Bystřický 2018

¹⁰⁶ Čermák - Vobecká 2011: s. 18-19

¹⁰⁷ tamtéž

Smlouva ke splnění konkrétního úkolu

Tato smlouva vzniká za účelem splnění konkrétního úkolu. Jako příklad můžeme uvést provozování skládky komunálního odpadu. Smlouvu mohou obce uzavírat na dobu určitou nebo na dobu neurčitou. Smlouva musí mít podstatné náležitosti, které stanoví zákon. Musí být písemná a musí být schválena zastupitelstvi obcí.¹⁰⁸

Zastupitelstvo města Blovice v minulosti několikrát schvalovalo podobný typ smlouvy s městem Nepomuk o výkonu obecní policie na území města Nepomuk. Jedná se o řešení přestupků z úsekového měření rychlosti v obci Nepomuk.

Dobrovolný svazek obcí

Tento svazek obcí je také znám pod termínem mikroregion. Svazek obcí je vytvářen obcemi vztahující se k území, kde se obce nachází. Tyto svazky jsou vytvářeny vlastní iniciativou tak, aby bylo možné lépe prosazovat a chránit zájmy těchto obcí respektive území. Dále jsou mikroregiony zakládány proto, aby mohly usilovat o finance z programových dotací, na které by samotné obce nedosáhly.¹⁰⁹

Svazky obcí jsou vytvářeny smlouvou, která je opět schválena zastupitelstvy obcí. Přílohou k této smlouvě jsou stanovy svazku obcí, ve které jsou mimo jiné uvedené důležité náležitosti jako je jméno svazku, sídlo a předmět činnosti. Svazek hospodaří se svým majetkem a příjmy.¹¹⁰

Město Blovice je součástí svazku Mikroregionu Úslava. „Území mikroregionu je tvořeno spádovou oblastí města Blovice, které tvoří jeho dominantní centrum. Přírozenou osou tohoto mikroregionu je řeka Úslava, jejíž jméno mikroregion nese. Mikroregion Úslava je tvořen celkem 14 obcemi: Blovice, Borovno, Dražkov, Chlum, Chocenice, Jarov, Letiny, Seč, Střížovice, Únětice, Vlčejn, Zdemyšlice, Žákava, Ždírec. Celkový počet obyvatel v mikroregionu je 8 336 osob (2013). Přírozeným centrem mikroregionu je město Blovice.

[...]

¹⁰⁸ Jech 2014: s. 186

¹⁰⁹ Čermák - Vobecká 2011: s. 19-20

¹¹⁰ tamtéž

Rozloha mikroregionu je 11 577 ha. Hustota zalidnění 64 obyvatel na km² převyšuje průměrnou hustotu zalidnění okresu Plzeň-jih (62 obyvatel/km²), ale je nižší oproti hodnotě Plzeňského kraje (73 obyvatel/km²) a výrazně nižší oproti hodnotě za celou Českou republiku (131 obyvatel/km²).¹¹¹

Na webových stránkách¹¹² Mikroregionu Úslava, nalezneme některé aktivity tohoto svazku obcí. Po jejich přečtení nelze ale posuzovat, zda svazek vykonává nějakou větší činnost, či je jen špatné období pro vykonávání činností spojených se svazkem obcí.

Místní akční skupina (MAS)

Tento druh společenství spočívá v partnerství obce nebo obcí se subjekty různého druhu. Jedná se především o neziskové organizace, občanské sdružení a subjekty soukromé sféry. Zastoupení v místní akční skupině by mělo být maximálně z 50 % tvořeno zástupci veřejné správy. Zbylí zástupci by měli být z řad podnikatelů a neziskových organizací. Tyto subjekty propojují své aktivity tak, aby bylo možné získat finanční podporu pro region, ve kterém akční skupina působí.¹¹³

Místní akční skupina by měla být tvořena geograficky homogenním územím, které sdružuje především venkovské obce. Místní akční skupina by měla mít od 10 do 100 tisíc obyvatel.¹¹⁴

Město Blovice je součástí místní akční skupiny MAS Aktivos. Tato místní akční skupina se rozkládá zejména na Přešticku, Blovicku, Staroplzenecku a Mirošovsku. MAS Aktivos v letech 2008 - 2013 získal z dotačních titulů finanční podporu na financování projektů v rámci MAS. Tato podpora byla přidělena na základě rozvojové strategie regionu, která byla vytvořena strategickým plánem LEADER. Na základě tohoto plánu byly vybrány projekty, které byly finančně podpořeny. MAS Aktivos byl jedním z nejúspěšnějších MAS v Plzeňském kraji. Podle webových stránek MAS Aktivos po ukončení dotačního období nevykonává další významné aktivity.¹¹⁵

¹¹¹ Mikroregion Úslava 2018

¹¹² <http://www.mikro-uslava.cz/>

¹¹³ Čermák - Vobecká 2011: s. 22

¹¹⁴ tamtéž

¹¹⁵ MAS Aktivos 2018

4.5.2. Participace prostřednictvím médií a internetu

Tato participační metoda ovlivňuje především veřejné mínění. Mimo tento hlavní nástroj médií, můžeme také zařadit například výzvy od občanů prostřednictvím tisku, výzvy k podání informací nebo pouhý informační charakter.

V roce 2015 proběhlo na území města jednoduché dotazníkové šetření, které se zabývalo především kulturou ve městě. Jedna z otázek ale směřovala na využívání médií k získávání informací. Z dotazníkového šetření, které zahrnovalo všechny věkové skupiny, vyplynulo, že nejvíce používaným zdrojem jsou místní noviny. Na druhém místě se umístil soukromý webový server a třetí skončil facebook města. Teprve jako čtvrtý nejčastěji používaný zdroj byly uvedeny oficiální stránky města.¹¹⁶

Oficiální stránky města Blovice

Město Blovice má své internetové stránky, které slouží především ke zveřejňování informací provozního charakteru. Mimo jiné se jedná o povinně zveřejňované informace, jako jsou usnesení zastupitelstva a rady města, elektronická úřední deska či kontakty na jednotlivé odbory. Spolu s těmito informacemi najdeme na stránkách města také informace o konaných akcích, informace o městě a okolí, informace z městského úřadu a důležité kontakty.¹¹⁷

V současné době webové stránky města v zásadě neumožňují interakci občanů. Nekonají se zde případné ankety, ani zde není možnost vedení moderované diskuze. Na druhou stranu se město Blovice snaží být atraktivní pro mladší generace a nechalo ve spolupráci s webhostingovou firmou, která stránky provozuje, vytvořit aplikaci pro chytré telefony, ve které jsou k nalezení základní a důležité informace.

Blovické noviny

Dalším médiem, které je vydáváno městem Blovice, jsou Blovické noviny. Tyto noviny vychází každých 14 dní a informují o dění ve městě. Dále jsou zde pozvánky na nadcházející akce, usnesení ze zastupitelstva a rady města. Redakce Blovických novin umožňuje čtenářům zasílat příspěvky k otištění, a tak občas dochází v několika číslech za

¹¹⁶ Šlajs 2015

¹¹⁷ Město Blovice 2018f

sebou diskuze k jednomu článku. V zásadě se tak jedná o veřejnou korespondenci. Vzhledem k tomu, že Blovické noviny vychází v nákladu 600 kusů, je opravdu veřejná.

Facebook Město Blovice

Relativně novým médiem je facebook města. Tento facebook by založen za účelem nového informačního kanálu o městě. V dnešní době platí, že kdo není na facebooku, jakoby byl v informačním šumu. Provozovatel tohoto informačního kanálu je autorem této bakalářské práce. Tento informační kanál však vznikl ve spolupráci s městem Blovice a má sloužit jako podpůrný kanál k internetovým stránkám. Facebook informuje především o uskutečněných a budoucích akcích konaných organizacemi na území města Blovice.¹¹⁸

Blovice INFO

Dlouholetým a poměrně oblíbeným zdrojem informací je webový server Blovice INFO. Tento server poskytuje informace zejména o konaných a budoucích akcích z Blovic, ale také i z okolí. Server jednou za čas umožňuje i odpovídat na anketu týkající se aktuálního dění ve městě.¹¹⁹

¹¹⁸ Facebook Město Blovice 2018

¹¹⁹ Blovice INFO 2018

5. Závěr

Tato bakalářská práce seznámila se základními možnostmi občanské participace na správě a rozvoji obce. Na počátku seznámila s důležitými pojmy, které jsou pro toto téma stěžejní. Zejména se jedná o vymezení pojmů občan, obec, orgány obce, participace nebo veřejná správa.

Byly také probrány možnosti participace občanů z právního hlediska, zejména pak v možnostech, které vycházejí ze zákona o obcích a v jednotlivých volebních zákonech. Nesmíme zapomenout na zákon o místním a krajském referendu či petiční zákon. Práce také nalézá občanskou participaci v zákonech nejvyšší právní síly, a to jak v Ústavě, tak také v Listině základních práv a svobod. Všechny tyto zákony zakládají relativně silné základy pro občany, kteří mají zájem aktivně se podílet na rozvoji a správě své obce.

Teoretická část práce, vzhledem k určenému rozsahu práce, vybrala jen ta nejdůležitější fakta vyplývající z jednotlivých zákonů a to tak, aby udělala obecnou představu o jednotlivých možnostech participace občanů v obci. I tento obecný náhled na danou věc může sloužit jako návod pro občany obcí, kteří by se chtěli více podílet na správě a rozvoji obce.

Praktická část bakalářské práce se věnovala vybrané obci, na které demonstrovala využívání jednotlivých participačních metod ze strany občanů. Vzhledem k souvislosti s mou participací na správě a rozvoji obce jsem zvolil město Blovice, kde vykonávám mandát zastupitele města. Praktická část analyzovala volby do zastupitelstva města především v souvislostech zapojení občanů do těchto voleb (z pohledu volební účasti, prostoru na kandidátkách do zastupitelstev měst a obcí pro nestraníky a podobně). Dále porovnávala volební účasti v jednotlivých volbách. Také se zabývala agendou města vykonávanou pro občany na základě práv občana města podle zákona o obcích. V jednotlivých oblastech těchto práv analyzovala zájem o tyto možnosti participace. Dále také přiblížila další možnosti aktivního zapojení do správy a rozvoje obce, a to neobvyklými a specifickými metodami jako je tisk či spolková činnost občanů. Nastínila také možnosti rozvoje obce při spolupráci s dalšími obcemi.

Díky této bakalářské práci jsem si rozšířil pohled na další možnosti participace při rozvoji obce. Přesto že se participací v Blovicích zabývám již delší dobu, tak jsem díky této

bakalářské práci zjistil nové informace, které budu moci využít a aplikovat v praxi. Participace na správě a rozvoji obce je nedílnou součástí mého života, která mě baví.

Na závěr dodejme, že participace na správě a rozvoji obce, ve které žijeme, je jednou ze základních věcí, na které by se měl podílet každý občan. Protože nejen díky návrhům jednotlivých občanů, ale i díky návrhům skupiny občanů, může každý z nás utvářet svou obec tak, jak by si ji představoval on sám.

6. Resumé

This thesis helps to understand basic opportunities of civic participation in the administration and development of the community and municipality. An understanding of important concepts is essential for this topic. Especially, it engages a definition of a citizen, community, municipality, participation or public administration. In order to make a general idea of possibilities of civic participation in the municipality, the theoretical framework highlights the most important facts arising from single laws.

This preview can serve as guiding principles for citizens to enable them to participate more closely in the administration and development of municipality. A selected municipality is subsumed in the practical framework of this thesis in which single participation methods are demonstrated. I decided for municipality of Blovice in which I was elected as a representative. In term of citizens' engagement in city council elections, the practical framework gets it to the analysis with reference to voter turnout or offering opportunity for unenrolled candidates etc.. It also compares voters' interest and deals with the municipal agenda for citizens on the basis of the citizen's rights according to the Municipalities Act. It suggests analysis of interest of participation opportunities in single areas of that law.

The practical framework also introduces other opportunities for active engagement in the administration and development of the municipality, using unusual and specific methods such as press and civic association activities. It suggests ways of community development in cooperation with other municipalities as well. Finally, participation in the administration and development of the municipality is one of the principles to be shared by every citizen of the community. Thanks to the suggestions of individual citizens or groups of citizens, each of us can shape our community according to our ideas.

7. Seznam použité literatury

- Balík, Stanislav (2009). *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky* (Praha: Grada).
- Binek, Jan (2010). *Rozvojové možnosti obcí* (Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR).
- Čermák, Daniel – Vobecká, Jana a kol. (2011). *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib* (Praha: Sociologické nakladatelství SLON).
- Dahl, Robert (2001). *O demokracii, Průvodce pro občany* (Praha: Portál).
- Ebbesson, Jonas a kol. (2013). *Příručka k implementaci Aarhuské úmluvy* (neuvedeno: OSN).
- Heater, Derek (2004). *Citizenship: the civic ideal in world history, politics and education* (Manchester: Manchester University Press).
- Jech, Jaromír (2014). Jak mohou obce a města postupovat společně. In: Černožorský, Jiří ed., *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2014* (Praha: Svaz měst a obcí České republiky), s. 9-26.
- Jirásková, Věra (1999). *Občan v demokratické společnosti* (Praha: Sociologické nakladatelství).
- Kadečka, Stanislav - Riegel, Filip (2009). Výkon státní správy – kompetence, odpovědnost. *MVČR*. 16. 9. 2009 (www.mvcr.cz/soubor/vykon-statni-spravy-kompetence-pdf.aspx, 27. 12. 2017).
- Kadeřábková, Jaroslava (2006) Komunikační strategie územní samosprávy v regionálním rozvoji. In: Grospič, Jiří a kol., *Modernizace veřejné správy v Evropě a České republice* (Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o.). s. 298-311.
- Lukl, František a kol. (2014). Základní principy fungování obce a jejích orgánů. In: Černožorský, Jiří ed., *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2014* (Praha: Svaz měst a obcí České republiky), s. 9-26.
- Pomahač, Richard a kol. (2013). *Veřejná správa* (Praha: C.H. Beck). s. 55-100.

Průcha, Petr (2007). K souvislostem posláním územní samosprávy a problematiky regionálního rozvoje. In: Grospič, Jiří ed., *Územní samospráva v České republice a Evropě* (Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Čeněk, s. r. o.) s. 167-187.

Rigel, Filip (2012). K některým způsobům participace na správě obce dle § 16 odst. 2 zákona o obcích. *Správní právo* 2012 (3), s. 129–140.

Riegel, Filip. Místní referendum v evropském kontextu. In Riegel, Filip ed., *Interakce českého a evropského práva* (Brno: Masarykova univerzita). s. 295-318.

Verdal, Josef – Váňa Luboš a kol. (2008). *Zákon o obcích (obecní zřízení) - komentář* (Praha: C. H. Beck).

8. Seznam použitých pramenů

- Blovice Info (2018). Úvodní stránka. *Blovice INFO*. (<http://www.blovice.info>, 1. 3. 2018).
- Brejchová, Hana (2018). Několik čísel z evidence občanů za rok 2017. *Město Blovice*. 2. 2. 2018 (<http://www.blovice-mesto.cz/mestsky-urad/odbory-a-oddeleni/odbor-spravni-a-vnitrnich-veci/oddeleni-spravni-op-cd-eo-matrika/zpravy-z-oddeleni-spravniho/nekolik-cisel-z-evidence-obcanu-za-rok-2017-1560cs.html>, 1. 3. 2018).
- Břeň, Jan (2012a). Zvláštní orgány obce /1. *Moderní obec*. 6. 12. 2012 (<http://moderniobec.cz/zvlastni-organy-obce-1/>, 27. 12. 2017).
- Břeň, Jan (2012b). Zvláštní orgány obce /2. *Moderní obec*. 7. 2. 2013 (<http://moderniobec.cz/zvlastni-organy-obce-2/>, 27. 12. 2017).
- Bystřický, Ivan (2018). [Ústní sdělení] 4. 3. 2018 (Tělocvičná jednota Sokol Blovice).
- Červená Křížková, Radka (2018). [Ústní sdělení] 4. 3. 2018 (Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, p. o.).
- epravo.cz (2001). Kdy se vede územní řízení, vymezení účastníků. *epravo.cz*. 10. 10. 2001 (<https://www.epravo.cz/top/clanky/kdy-se-vede-uzemni-rizeni-vymezeni-ucastniku-14776.html>, 18. 2. 2018).
- Facebook Město Blovice (2018). Město Blovice. *Facebook*. (<https://www.facebook.com/Blovice.mesto.cz/>, 1. 3. 2018).
- iRozhlas (2018). Jednání o referendu pokračuje. 'O vystoupení z EU by se hlasovat nemělo,' opakuje ANO. *iRozhlas.cz*. 6. 2. 2018 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/obecne-referendum-spd-kscm-hnuti-ano-pirati-vystoupeni-evropska-unie-helena_1802061820_dp, 12. 2. 2018).
- Jareš, Adam - Jarešová, Aneta (2017). Místní referendum jako institut přímé demokracie a příklady dobré a špatné praxe v letech 2015 a 2016. *Transparency International*. (<https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/M%C3%ADstn%C3%AD-referendum-jako-institut-př%C3%ADmé-demokracie-2015-2016-CZ.pdf>, 13. 2. 2018).
- Krňoulová, Ladislava (2018). [Ústní sdělení] 4. 3. 2018 (Městské kulturní středisko Blovice).

- Kybyc, Václav (2018). [Ústní sdělení] 7. 3. 2018 (Kancelář tajemníka města).
- MAS Aktivios (2018). O nás. *MAS Aktivios*. (<http://www.mas-aktivios.cz/mas-aktivios-zs/o-nas/>, 2. 3. 2018).
- Město Blovice (2018a). Mikroregion Úslava. *Město Blovice*. (<http://www.blovice-mesto.cz/mesto-blovice/mikroregion-uslava/>, 1. 3. 2018).
- Město Blovice (2018b). Finanční výbor. *Město Blovice*. (<http://www.blovice-mesto.cz/mesto-blovice/financni-vybor/>, 1. 3. 2018).
- Město Blovice (2018c). Kontrolní výbor. *Město Blovice*. (<http://www.blovice-mesto.cz/mesto-blovice/kontrolni-vybor/>, 1. 3. 2018).
- Město Blovice (2018d). Jednací řád kontrolního výboru města Blovice. *Město Blovice*. (http://www.blovice-mesto.cz/download.php?file=data/editor/51cs_2.pdf&original=Jednaci_rad_KV_2013.pdf, 1. 3. 2018).
- Město Blovice (2018e). Jednací řád finančního výboru města Blovice. *Město Blovice*. (http://www.blovice-mesto.cz/download.php?file=data/editor/50cs_1.pdf&original=Jednaci_rad_FV_2013.pdf, 1. 3. 2018).
- Město Blovice (2018f). Úvodní stránka. *Město Blovice*. (<http://www.blovice-mesto.cz/>, 1. 3. 2018).
- Mikroregion Úslava (2018). Obecné informace. *Mikroregion Úslava*. (<http://www.mikro-uslava.cz/obecne-informace/>, 2. 3. 2018.).
- MŽP (2018). Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). *Ministerstvo životního prostředí*. (https://www.mzp.cz/cz/posuzovani_vlivu_zameru_zivotni_prostredi_eia, 18. 2. 2018).
- Seidlová, Drahomíra (2018). [Ústní sdělení] 4. 3. 2018 (Městská knihovna Blovice).
- Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 3/2008, *Právo občana obce vyjádřit na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska k projednávaným věcem*.

Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 5/2008, *Právo občana obce požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce.*

Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 6/2008, *Právo občana obce podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.*

Šlajs, Daniel (2015). Výsledky ankety - Kultura, sport a zájmové aktivity v Blovicích [nepublikováno].

Šroubková, Božena (2018). [Ústní sdělení] 4. 3. 2018 (Dům dětí a mládeže Blovice).

Volby.cz (2018). Výsledky voleb a referend. *Český statistický úřad*. (<https://volby.cz>, 1. 3. 2018).

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práv a svobod*, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 515/2002 Sb., *o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky*, ve znění pozdějších ústavních zákonů.

Zákon č. 17/1992 Sb., *o životním prostředí*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 22/2004 Sb., *o místní referendu a o změně některých zákonů*.

Zákon č. 84/1990 Sb., *o právu shromažďovacím*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 85/2000 Sb., *o právu petičním*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 106/1999 Sb., *o svobodném přístupu k informacím*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 118/2010 Sb., *o krajském referendu a o změně některých zákonů*.

Zákon č. 128/2000 Sb., *o obcích*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 130/2000 Sb., *o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů*, ve znění zákona č. 273/2001 Sb., zákona č. 37/2002 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona

č. 320/2009 Sb., zákona č. 222/2012 Sb., zákona č. 58/2014 Sb., zákona č. 114/2016 Sb., zákona č. 322/2016 Sb. a zákona č. 90/2017 Sb.

Zákon č. 183/2006 Sb., *o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 186/2013 Sb., *o státním občanství České republiky*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/2017 Sb., *o posuzování vlivů na životní prostředí, kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)*, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 491/2001 Sb., *o volbách do zastupitelstev obcí* a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 238/1992 Sb., zákona č. 230/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 283/2005 Sb., zákona č. 320/2009 Sb., zákona č. 222/2012 Sb., zákona č. 275/2012 Sb., zákona č. 58/2014 Sb., zákona č. 114/2016 Sb., zákona č. 322/2016 Sb. a zákona č. 90/2017 Sb..